

A határozat feladatul adja a CSEMADOK szerveknek és szervezeteknek, hogy az együttélés és együttműködés, s a szlovák és a magyar dolgozók egysége erősítése érdekében keressék a kapcsolatot a Matica slovenská szerveivel. Javasolja az alakuló magyar ifjúsági klubok támogatását is, s megbízza az elnökséget, hogy a közgyűlésre – a tagság széles rétegeinek bevonásával – dolgozzák ki a szervezet új programját és szervezeti szabályzatát.

-dz-

Új Szó, 1968. június 10., 1. p.

31

Koloděje, 1968. június 12. Az államjogi kormánybizottság nemzetiségi albizottságának álláspontja a nemzeti kisebbségek államjogi helyzetének kidolgozása során felmerülő kérdésekkel kapcsolatban.

Z á v e r y

z rokovania celoštátnej komisie pre národné menšiny zo dňa 12. júna 1968

1. Komisia sa uznáša, že národné menšiny nemajú charakter národného subjektu a teda ani nárok na štátoprávne orgány a inštitúcie, ktoré prislúchajú národom. Pri prerokovaní tejto otázky sa komisia dohodla na nasledujúcich zásadách:

a) z hľadiska existencie československej štátnosti základnými činiteľmi sú dva štátotvorné národy: Česi a Slováci;

b) v rámci týchto národných celkov sa nachádzajú národné menšiny, ktorým prislúcha právo plného kultúrneho, hospodárskeho a spoločenského vyžitia;

c) významnou a najpočetnejšou národnou menšinou v Československu je maďarská menšina. Patrí jej v rámci rovnoprávnosti politická, kultúrna a spoločenská reprezentácia vo volených a výkonných orgánoch. Bližšie podrobnosti určí národnostný štátút.

2. Komisia zastáva stanovisko, že reprezentáciu národných menšín vykonávajú zvolení poslanci – príslušníci národnej menšiny v jednotlivých zastupiteľských orgánoch. Zriaďujú sa v nich národnostné výbory na základe pomerného zastúpenia.

Súdruhovia Szabó a Dobos²¹⁸ predniesli alternatívny návrh na zriadenie tzv. národnostnej rady, ktorá by združovala členov zastupiteľských zborov – príslušníkov národných menšín.

3. Komisia dospela k záveru, že by bolo účelné zriadiť pri národných vládach štátne sekretariáty pre otázky národných menšín. Na ministerstve školstva by sa zriadil národnostný odbor pre otázky základného, stredného všeobecne vzdelávacieho a odborného školstva národných menšín. Rovnako by sa zriadil národnostný odbor aj na ministerstve kultúry. Vedúci týchto odborov by boli členmi kolégia.

218 Az államjogi kormánybizottság nemzetiségi albizottságának két magyar tagja Dobos László, a Csemadok új elnöke és Szabó Rezső vezető titkár volt.

4. Pri tvorbe okresov nemožno brať do úvahy len etnický princíp. Treba vychádzať z činiteľov geografických, ekonomických, komunikačných, historických a pod.

5. Spoločenské organizácie nemajú byť vytvárané na národnostnom princípe. Nemali by sa trieštiť, no odporúčame vytvárať pri ich orgánoch národnostné referáty. Konštatuje sa, že tento princíp jednoty bol v organizácii mládeže narušený.

6. Komisia odporúča, aby sa preskúmala otázka zrušenia diskriminačných zákonov ohľadne osobného vlastníctva, ktoré sa nachádza v držbe občanov maďarskej a nemeckej národnosti.

7. V národnostne zmiešaných oblastiach sa má uplatňovať princíp dvojjazyčnosti alebo viacjazyčnosti, a to buď podľa a) princípu kvantitatívneho vymedzenia alebo b) princípu teritoriálneho. Podrobnosti určí štatút.

8. Kultúrno-osvetové potreby národných menšín sa realizujú zriadením kultúrno-výchovných organizácií, ktoré sú zložkou NF. Špecifické potreby vlastivedného bádania a výskumnej vlastivednej práce sa realizujú v rámci existujúceho systému vedeckých a výskumných inštitúcií.

SNA, ÚV KSS, k. 1209. Zápis zo 14. schôdze predsedníctva ÚV KSS, 12. 7. 1968, gép-pel írt másolat²¹⁹

Összefoglalás: A bizottság úgy határozott, hogy a nemzeti kisebbségek nem rendelkeznek a nemzeti szubjektum jegyeivel, ezért nincs joguk a cseh és szlovák nemzetet megillető államjogi szervekre és intézményekre. A nemzeti kisebbségek képviselőtét választott képviselőik látnák el, az egyes képviselői szervek mellett pedig nemzetiségi bizottságok jönnének létre. A nemzeti kormányok mellett nemzetiségi államtitkárságokat, az iskolaügyi és a kultúraügyi tárca mellett nemzetiségi osztályokat létesítenének. A járások kialakításánál nem csak az etnikai elvet kell figyelembe venni. A társadalmi szervezeteket nem kellenek nemzetiség szerint létrehozni, inkább az egyes szervek melletti nemzetiségi osztályok létrehozását javasoljuk. A diszkriminációs törvényeket azokban az esetekben kell felülvizsgálni, amikor az elkobzott vagy a magyar vagy német személy használatában van. A vegyesen lakott területeken érvényesíteni kell a két- vagy többnyelvűség elvét.

32

Pozsony, 1968. június 14. A Csemadok KB Elnökségének észrevételei és javaslatai az államjogi kormánybizottság nemzetiségi albizottságának június 12-i állásfoglalásával kapcsolatban.

P r i p o m i e n k y

a návrhy predsedníctva ÚV Csemadoku k záverom z rokovania komisie pre národnostné menšiny zo dňa 12.júna 1968

²¹⁹ A dokumentumot közli még Pecka, Jindřich–Belda, Josef–Hoppe, Jiří: i. m. 261–262. p.